

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ КНЕУ ДО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

Одним із компонентів готовності майбутніх економістів-керівників до професійної діяльності є сформованість у них системи комунікативних умінь. Але оволодіти такими уміннями можна лише тоді, коли заклад вищої освіти має розроблену й експериментально перевірену модель підготовки до професійного спілкування. Ця модель включає: науково обґрунтовані структуру, механізми функціонування, стадії розвитку цього спілкування, систему комунікативних умінь спеціаліста; розроблені зміст, психолого-педагогічні та методичні засади підготовки до професійного спілкування.

Також зазначимо, що вказана підготовка повинна ґрунтуватись на принципах системності (впровадження в практику діяльності закладу освіти відповідної системи), діагностики (урахування в процесі роботи зрушень у рівнях сформованості в студентів емпатії, товариськості, мовленнєвих здібностей, комунікативних умінь), оптимальності (відбір форм, методів, побудова кожного етапу підготовки майбутніх спеціалістів залежно від диференціації груп студентів та з урахуванням індивідуального підходу до кожного з них), варіативності (подолання одноманітності змісту, форм і методів роботи).

Багаторічний досвід роботи з підготовки майбутніх викладачів впевнює нас у необхідності існування в економічному закладі вищої освіти єдиного центру, який забезпечить формування комунікативних здібностей і вмінь у студентів. На жаль, поки що в КНЕУ той чи інший аспект цієї підготовки, не узгоджуючи своїх дій, здійснюють різні кафедри.

Результати експериментальних досліджень, які проводяться в п'ятому навчальному семестрі, до початку практичних занять з курсу «Комунікативні процеси у навчанні», показують наявність значних помилок у професійному спілкуванні майбутніх спеціалістів уже на третьому етапі їх навчання в університеті. До найбільш типових із цих помилок слід віднести: «м'язові зажими» у професійному спілкуванні, що зумовлено публічним характером діяльності; невміння налаштуватись на це спілкування через незнання засобів впливу на емоційний, вольовий та інтелектуальний стани інших людей; складність орієнтування в ситуації професійного спілкування, що зумовлюється незнанням його зміс-

ту і техніки проведення; невміння в процесі спілкування водночас володіти собою, матеріалом виступу, аудиторією, часом, що викликано несформованістю професійно-педагогічної уваги; невміння прогнозувати реакції слухачів і підтримувати зворотний зв'язок у спілкуванні, що зумовлено нерозвиненістю соціальної перцепції; невміння взяти ініціативу в професійному спілкуванні в свої руки, що свідчить про незнання техніки встановлення контакту.

Курс «Комунікативні процеси у навчанні», який входить до циклу психолого-педагогічних дисциплін, читається лише в одному семестрі й не вирішить проблеми ліквідації типових помилок у професійному спілкуванні майбутніх спеціалістів.

Підготовка до вказаного спілкування, на нашу думку, повинна проходити на другому-четвертому курсах університету. На етапі навчання в магістратурі майбутнім спеціалістам було б доцільно оволодіти майстерністю використання сформованих комунікативних умінь, прийомів спілкування в складних ситуаціях професійної діяльності.

Програма підготовки майбутніх спеціалістів до професійного спілкування повинна відображати досягнення вітчизняної психолого-педагогічної науки з досліджуваної проблеми і ні в якому разі не передбачати прямого некритичного перенесення технологій підготовки до вказаного спілкування, розроблених у інших країнах, на вітчизняний ґрунт, що аж ніяк не відповідає традиціям освіти і виховання які склались у нашій країні.

Тільки за таких умов організації підготовки до професійного спілкування стає можливим використання системи спеціально розроблених прогресивних методів навчання, а саме: педагогічні та ділові ігри, мікрОВикладання, комунікативні прийоми (комунікативна «атака», «пристосування» в спілкуванні, «непідготовлена» комунікація).

Таким є запропонований нами підхід до вирішення питання підготовки майбутніх спеціалістів з економіки до професійного спілкування.